

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 07 0 K 021331 23 Kž 2
Sarajevo, 26.02.2024. godine

U IME FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE!

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Sonje Radošević kao predsjednice vijeća, Ismete Mujanović i dr. sc. Mirze Hukeljića kao članova vijeća, uz sudjelovanje Mevlide Šeta kao zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog D.M., zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142., u vezi sa članom 22. preuzetog Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, odlučujući o žalbi Kantonalnog tužitelja iz Mostara, izjavljenoj protiv presude Županijskog/Kantonalnog suda u Mostaru broj 07 0 K 021331 23 K 2 od 07.07.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 26.02.2024. godine, u prisustvu federalnog tužitelja Nihada Halilčevića, a u odsutnosti optuženog D.M. i njegovog branitelja, advokata Dragana Barbarića, donio je

P R E S U D U

Žalba Kantonalnog tužitelja iz Mostara se odbija kao neosnovana i presuda Županijskog/Kantonalnog suda u Mostaru broj 07 0 K 021331 23 K 2 od 07.07.2023. godine, potvrđuje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Županijskog/Kantonalnog suda u Mostaru broj 07 0 K 021331 23 K 2 od 07.07.2023. godine optuženi D.M. je, na osnovu člana 299. tačka c) Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (ZKP FBiH), oslobođen od optužbe da je učinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142., u vezi sa članom 22. preuzetog Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (preuzetog KZ SFRJ). Na osnovu člana 212. stav 4. ZKP FBiH oštećeni E.Z. je upućen da imovinskopravni zahtjev može ostvariti u parničnom postupku. Na osnovu člana 203. stav 1. ZKP FBiH, optuženi je oslobođen plaćanja troškova krivičnog postupka iz člana 199. stav 2. tačke a) do f) tog zakona, kao i nužnih izdataka optuženog i nužnih izdataka i nagrade branitelju, te isti padaju na teret budžetskih sredstava.

Protiv navedene presude žalbu je izjavio Kantonalni tužitelj iz Mostara (kantonalni tužitelj) zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, sa prijedlogom da se žalba uvaži i pobijana presuda ukine te odredi održavanje pretresa pred drugostepenim sudom. U žalbi je

predložio da se o sjednici vijeća, shodno odredbi člana 319. ZKP FBiH, obavijesti nadležno tužiteljstvo.

Branitelj optuženog D.M., advokat Dragan Barbarić iz Mostara, je dostavio odgovor na žalbu kantonalnog tužitelja kojom je osporio sve žalbene navode i predložio da se ta žalba odbije kao neosnovana.

Federalni tužitelj je podneskom broj T07 0 KTRZŽ 0001349 23 4 od 26.10.2023. godine predložio da se žalba kantonalnog tužitelja uvaži i pobijana presuda ukine, te odredi pretres pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine.

Na sjednici vijeća ovog suda, koja je održana u skladu sa članom 319. stav 3. ZKP FBiH, u odsutnosti uredno obaviještenih optuženog D.M. i njegovog branitelja, advokata Dragana Barbarića, federalni tužitelj je ostao kod žalbenih navoda kantonalnog tužitelja i prijedloga iz te žalbe, kao i navoda iz podneska od 26.10.2023. godine.

Ovaj sud je ispitao pobijanu presudu u granicama žalbenih navoda i po službenoj dužnosti u smislu člana 321. ZKP FBiH, da li je na štetu optuženog povrijeđen Krivični zakon, pa je, imajući u vidu i navode iz podnesenog odgovora na žalbu, odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Pobijajući prvostepenu presudu zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja kantonalni tužitelj u žalbi najprije ukazuje da je Vrhovni sud Federacije BiH u rješenju broj 07 0 K 021331 23 Kž od 09.05.2023. godine, kojim je ukinuta presuda prvostepenog suda broj 07 0 K 021331 23 K od 20.12.2022. godine, jasno i precizno naveo da se dovodi u pitanje stav prvostepenog suda da radnje optuženog nisu objektivizirane i da optuženi nije postupao kao saizvršitelj, jer je propustio cijeniti i pravilno utvrditi značaj radnji optuženog (bio na licu mjesta kada je supruga oštećenog predala novac drugom vojniku HVO-a, te je, kada mu se obratila supruga oštećenog, rekao da ništa ne brine i da M.neće ništa biti) za zaključak da li je nečovječno postupao prema oštećenom. Po stavu kantonalnog tužitelja, prvostepeni sud je potpuno zanemario stavove Vrhovnog suda Federacije BiH i donio neke nove zaključke na osnovu činjenica koje je proizvoljno uzimao na način da je zanemario dokaze koji ne idu u prilog odluci koju je donio. Međutim, kada su u pitanju izneseni žalbeni navodi kantonalnog tužitelja potrebno je ukazati da se u žalbi ne iznose razlozi koji bi ukazivali da je prvostepeni sud ignorirao i zanemario stav Vrhovnog suda Federacije BiH, niti se konkretizuju neki dokazi koji je prvostepeni sud zanemario pri donošenju „novih zaključaka“, a koji bi eventualno mogli dovesti u pitanje pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi. Iz navedenih razloga i zbog svoje paušalnosti, iznesene žalbene navode ovaj sud nije ni mogao uzeti u razmatranje.

Kantonalni tužitelj smatra da je pobijana presuda plod pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, odnosno da je prvostepeni sud nakon izvedenih dokaza izveo pogrešan zaključak koji se tiče uzročno-posljedične veze radnji optuženog i nestanka oštećenog M.Z., te da kao saizvršitelj optuženi nije učestvovao u pljačkanju imovine stanovništva. Po stavu iz žalbe, pri ocjeni činjenica da li je optuženi učestvovao u radnjama koje mu se stavljaju na teret prvostepeni sud je poklonio vjeru isključivo iskazu svjedoka A.L., zanemarujući pri tome iskaze svjedoka H.Z., E.Z., Z.Š. i J.Z., pogrešno navodeći da su njihovi iskazi kontradiktorni i nekredibilni i da im se ne može pokloniti vjera. Kako kantonalni tužitelj u žalbi navodi, iskazi navedenih svjedoka su dosljedni upravo u pogledu odlučnih činjenica.

Provjeravajući osnovanost iznesenih žalbenih navoda ovaj sud je uvidom u obrazloženje pobijane presude utvrdio da nisu tačni žalbeni navodi da je pri donošenju pobijane presude prvostepeni sud poklonio vjeru isključivo iskazu svjedoka A.L., a zanemarujući iskaze ostalih svjedoka na koje se ukazuje žalbom. Naime, prvostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude (strana 5. do strane 12., prva dva pasusa) opširno interpretirao, a potom detaljno pojedinačno analizirao iskaze svjedoka, kao i iskaze oštećene H.Z. (iskaz sa zapisnika o saslušanju svjedoka broj KT 1103/04 od 05.01.2006. godine i zapisnika o saslušanju svjedoka Županijskog tužiteljstva HNK broj KTA 27/2000 od 01.06.2004. godine) imajući u vidu i razlike u tim iskazima, pri tome cijeneći i značaj tih razlika u odnosu na konkretne činjenice, a potom je iskaze oštećene H.Z. doveo u vezu, prije svega, sa iskazom svjedoka A.L., kao jedinim svjedoka očevidaca koji su kritične prilike bili prisutni u selu G. kod P. kada je doveden M.Z. do njegove supruge. Nadalje, navedene iskaze prvostepeni sud je doveo u vezu i sa iskazima ostalih svjedoka na koje se žalbom ukazuje, pri tome dajući jasne i određene razloge za svoj zaključak da izvedenim dokazima nije pouzdano dokazano da je optuženi D.M. preduzeo radnje koje su u uzročno-posljedičnoj vezi sa nečovječnim postupanjem i nestankom oštećenog, niti sa pljačkom imovine civilnog stanovništva. Dakle, takav zaključak prvostepenog suda se ne temelji samo na iskazu svjedoka A.L., kako se neosnovano tvrdi u žalbi, nego i na ocjeni svih izvedenih dokaza koji su cijenjени u skladu sa članom 296. stav 1. ZKP FBiH, kako pojedinačno tako i u njihovoj međusobnoj vezi. Ovo tim prije što se u žalbi utvrđenja prvostepenog suda ne osporavaju konkretnim kontraargumentima nego samo paušalnom tvrdnjom da su takvi zaključci suda pogrešni.

Pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi kantonalni tužitelj osporava ukazivanjem u žalbi da prvostepeni sud pogrešno navodi da u iskazu svjedoka H. Z. postoje kontradiktornosti jer, po tužiteljstvu, u tom iskazu nema ništa kontradiktorno posebno u pogledu odlučnih činjenica, a to je da je optuženi D.M. zajedno sa njemu poznatim vojnikom, učestvovao u uzimanju novca i odvođenju oštećenog M.Z. nakon čega mu se gubi svaki trag jer su suštinski, u pogledu tih odlučnih činjenica iskazi svjedoka H.Z. u potpunosti dosljedni.

Međutim, u žalbi kantonalnog tužitelja se ne ukazuje na koji način je optuženi zajedno sa drugim vojnikom učestvovao u oduzimanju novca imajući u vidu činjenicu da svjedok H. Z. nije navela da je optuženi od nje tražio novac ili da mu je ona predala novac, niti se takav zaključak može izvesti iz iskaza oštećene koja je izjavila da joj je M. rekao da joj traže novac za njegov odlazak u inostranstvo. Osim toga, prvostepeni sud je iskaz svjedoka oštećene H. Z. u ovom dijelu cijenio u vezi sa drugim dokazima, iskazima svjedoka A.L., E.Z., Z.Š. i drugih dokaza i nakon takve ocjene izvedenih dokaza dao razloge o tome zašto se na osnovu tih dokaza, osim što je utvrđeno da je optuženi bio na licu mjesta, ne može pouzdano utvrditi da je sam optuženi D.M., ili zajedno sa drugim NN vojnikom HVO-a preduzeo konkretne, određene radnje koje su, kao saizvršiteljske, doprinijele ostvarenju zajedničkog kriminalnog čina, koji razlozi se konkretnim žalbenim navodima ne dovode u pitanje.

Pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi neosnovano se dovodi u sumnju ukazivanjem u žalbi da prvostepeni sud pogrešno navodi da su iskazi E.Z. (koji je od majke, pored ostalog, čuo da su optuženi i V.P.zajedno tražili pare i da je ona otišla i dala pare D.), svjedoka Z.Š. (kojoj je H. pričala da je D.M. tražio i dobio novac od H. i svjedoka J.Z. (koji je izjavio da je taj dan zajedno sa M.Z. odveden na ispitivanje iz hangara broj tri i da je optuženog D.M. vidio u G.), iz kojih iskaza se, po navodima u žalbi, može izvući zaključak da je H. imajući u vidu da je poznavala optuženog, a da drugog vojnika nije poznavala, njima rekla da je novac dala D. smatrajući da to nije važno ko je lično uzeo novac

u ruke. Po stavu iz žalbe iskazi svjedoka E.Z. i Z.Š. su potpuno dosljedni i potvrđuju iskaz H.Z., posebno u dijelu kada navode da se H. nakon što je predala novac obratila optuženom da ga (M. ne odvede, a da je on rekao da će sa M. sve biti u redu, kako je i H. navela u svom iskazu pa, po shvatanju kantonalnog tužitelja, iskazi svjedoka E.Z i Z.Š o onome što je rekla H.Z. upravo potvrđuju utisak oštećene H.Z. da je D.M imao čak ključnu ulogu u uzimanju novca, a i odvođenju M.Z.. Međutim, kantonalni tužitelj u žalbi, pri iznošenja svoje ocjene navedenih dokaza uzima u obzir samo pojedine dijelove iskaza pomenutih svjedoka, a pri tome zanemaruje da je prvostepeni sud iskaze svjedoka oštećene H.Z. kao i iskaze ostalih svjedoka cijenio u potpunosti a ne samo dijelove na koje žalba ukazuje, te imao u vidu šta su ti svjedoci o određenim činjenicama zaista i izjavili, a ne kakve utiske je oštećena H.Z. imala o određenim činjenicama, kako se proizvoljno navodi u žalbi kantonalnog tužitelja. Stoga, ovaj sud ocjenjuje da se iznesenim žalbenim navodima pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja ne dovodi u pitanje.

Dovodeći u pitanje pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja u pobijanoj presudi žalbom kantonalnog tužitelja se ukazuje na rečenicu koju je optuženi izgovorio obrativši se H. „Ne brini se, njemu se ništa neće desiti“, iz koje rečenice, po navodima u žalbi, proizilazi subjektivan odnos optuženog prema krivičnom djelu nečovječnog postupanja, prisilnom nestanku oštećenog i prema pljačkanju imovine stanovništva. Međutim, žalbom kantonalnog tužitelja se ne ukazuje na konkretne činjenice i okolnosti koje upućuju na zaključak o subjektivnom odnosu optuženog prema krivičnom djelu, odnosno u čemu se iz naprijed navedene rečenice ogleda subjektivni odnos optuženog prema krivičnom djelu suprotan od onog što je optuženi obećao oštećenoj H.Z., pa su ovi žalbeni navodi kao neargumentirani ocijenjeni neosnovanim.

Neprihvatljivi su žalbeni navodi da je prvostepeni sud za iskaz svjedoka E.Z. paušalno i netačno naveo da je izneseni iskaz potpuno konfuzan i da je suprotstavljen sam sebi i onome što je svjedok govorio u istrazi, te da prvostepeni sud kontradiktornost tog iskaza nalazi u neusaglašenosti navoda vezanih za odjeću njegovog oca M. što uopće nije odlučna činjenica u ovom postupku. Naime, iz obrazloženja pobijane presude (strana 13. do strane 16., prva tri pasusa) slijedi da za prvostepeni sud vjerodostojnost iskaza svjedoka E.Z. nije dovedena u pitanje samo njegovim različitim izjašnjenjima o odjeći oštećenog M., nego i u razlikama koje se odnose na druge činjenice i okolnostima (razlike se odnose na saznanja u vezi odvođenja oštećenog M. koje je imao od J.Z. i razlike u saznanjima koje je imao od majke, kao i razlike u iskazu koje se odnose na razgovor sa H.D. o tome gdje je tijelo njegovog oca), koji navodi iz pobijane presude se žalbom kantonalnog tužitelja ne dovode u pitanje. Slijedom navedenog, netačnim se ukazuju žalbeni navodi da je samo na osnovu različitih navoda o odjeći oštećenog M.Z. prvostepeni sud u iskazu svjedoka E.Z. nalazi određene kontradiktornosti i neusaglašenosti.

Kantonalni tužitelj navodi da je prvostepeni sud zanemario očigledne kontradiktornosti u iskazu svjedoka A.P., koji je ispitan na ponovljenom glavnom pretresu, jer ne idu u prilog presudi koja je donijeta. Pri tome u žalbi ukazuje na dijelove iskaza ovog svjedoka koji nisu potkrijepljeni drugim dokazima (da M. nije bio u hangaru broj tri, da svjedok nije siguran da je moglo proći deset dana kada je vidio M.Z. nakon dovođenja u logor, da se nije mogao izjasniti koga se još sjeća među tim ljudima), te ističe da sud u njegovom iskazu nije našao nikakve kontradiktornosti, već mu poklonio vjeru, zaključivši da je M.Z. bio u G. na dan 29.07. do 01.08.1993. godine i da je moguće da to njegov sin nije znao.

Međutim, suprotno iznesenim žalbenim navodima, iz razloga pobijane presude proizilazi da je prvostepeni sud iskaz svjedoka A.P. cijenio pojedinačno i u vezi sa drugim dokazima, pa je, dovodeći u vezu iskaze svjedoka M.Š., R.Š. i J.Z., koji nisu naveli usaglašen datum ispitivanja M.Z. u G. nakon čega se M. odvodi i nije se vratio i koji nisu saglasni ni u pogledu vozila kojim je oštećeni M. odvezen iz G. u odnosu na ono kojim je dovezen u G., zaključio da uz sve to, sumnju po pitanju nestanka M.Z. u odnosu na događaj u G. potvrđuje iskaz svjedoka A.P. koji je naveo da je M. vidio u G. desetak dana od dolaska (u G. doveden 19.07.1993. godine). Po stavu prvostepenog suda svjedok A.P. nema bilo kakvog motiva da lažno svjedoči, prihvatljivo pravdajući okolnosti kojih se ne sjeća protekom vremena, koji navodi u pobijanoj presudi se žalbom ne dovode u pitanje. Prvostepeni sud prihvata da svjedok vrijeme kada je oštećenog M.vidio cijeni prema nekim događajima u logoru, pa prvostepeni sud smatra da svjedok može, u odnosu na vrijeme svog dolaska u logor iznijeti neki vremenski okvir događaja kada vidi M.Z., pa kada se iskaz ovog svjedoka dovede u vezu i sa ranije navedenim iskazima „postavlja se pitanje i nameće realna sumnja da li ovaj svjedok M.Z. vidi u logoru G. nakon događaja u G., što dovodi u pitanje vezu nestanka M. Z. i događaja u G.“.

Žalbom kantonalnog tužitelja se tvrdi da je prvostepeni sud pogrešno zaključio da ne postoji uzročno-posljedična veza između radnji optuženog i nestanka oštećenog i smatra da su, kod utvrđenja da je optuženi bio na licu mjesta kada je supruga oštećenog predala drugom vojniku HVO-a novac i da je optuženi nakon što mu se obratila supruga oštećenog rekao da ništa ne brine i da M.Z. neće ništa biti, propustio pravilno cijeliti te okolnosti. S tim u vezi se u žalbi navodi da je prisilni nestanak osobe, pored ostalog, pritvaranje ili otimanje osobe i odbijanje da se pruži informacija gdje se takva osoba nalazi, te ističe da tužiteljstvo smatra da je optuženi svojim radnjama, kako su opisane u optužnici, kao saizvršitelj počinio prisilnu radnju nestanka prema oštećenom M.Z., obzirom da je dokazano da nakon što ga je optuženi, zajedno sa drugom njemu poznatom osobom odveo iz sela G., M.Z. gubi svaki trag i ne postoje nikakva saznanja o njegovoj sudbini.

Međutim, prvostepeni sud je na osnovu ocjene izvedenih dokaza, kako se navodi na stranama 11., 12. i 13. obrazloženja presude, zaključio da je jedino pouzdana činjenica u odnosu na optuženog D.M. da je on bio u G. kritične prilike. Pri tome prvostepeni sud, imajući u vidu da se zbog smrti svjedoka H.Z. i A.L. njihovi iskazi iz istrage koji su pročitani na glavnom pretresu nisu mogli provjeriti i da odbrana nije mogla ispitati ove svjedoke (koji su jedini očevidci sa lica mjesta), nalazi da su njihovi iskazi u odnosu na odlučne činjenice u međusobnoj kontradikciji, koje se odnose na ponašanje i radnje optuženog kritične prilike. Tako prvostepeni sud ocjenom izvedenih dokaza zaključuje da se pouzdano ne može utvrditi da li je optuženi na bilo koji način tražio novac od H. ili nekog drugog, odnosno da li je počinio bilo kakvu radnju u cilju protupravnog pribavljanja novca, kada se ima u vidu iskaz svjedoka A.L. koji je izjavio da je na licu mjesta razgovarao sa optuženim dok je sjedio u vozilu i da mu optuženi nije tražio nikakav novac, a da je H. razgovarala sa drugim NN vojnikom udaljenim od vozila 10 do 15 metara pa se dovodi u pitanje da optuženi uopće čuje i može da sudjeluje u onome što H.Z. i drugi vojnik razgovaraju, a kako je optuženi u vozilu, po stavu prvostepenog suda, nema osnova za pouzdan zaključak da on hoće kao svoje radnje one koje čini drugi vojnik ili da na njih pristaje, što je osnov za postojanje subjektivnog elementa saučiniteljstva. Navedeno činjenično utvrđenje prvostepenog suda se ne dovodi u pitanje ukazivanjem na druge dokaze koji bi, eventualno, dali osnova za drugačije utvrđenje objektivnih radnji učinjenih od strane optuženog. Stoga se činjenično utvrđenje prvostepenog suda ne dovodi u pitanje u žalbi iznesenim stavom tužiteljstva da je u konkretnom slučaju optuženi D.M. zajedno sa njemu poznatom osobom odveo M.Z. na način opisan u dispozitivu

optužnice, a zatim odbio da pruži informaciju o sudbini ili mjestu gdje se nalazi oštećeni M. Z., te da između izvršenja radnji prisilnog nestanka oštećenog i odbijanja optuženog da pruži informacije o sudbini ili mjestu gdje se nalazi oštećeni postoji uzročna veza.

U vezi sa navedenim, ni pozivanje u žalbi na stavove i praksu MKSJ i Suda BiH u vezi definicija nečovječnog postupanja koje uključuje i prisilni nestanak, kako je ukazano u presudi prvostepenog vijeća MKSJ u predmetu Delalić i drugi (broj IT-96-21-T od 16.11.1998. godine, paragrafi 543 i 545, u predmetu Kupreškić i dr. broj IT-95-16-T od 14.01.2000. godine, paragraf 566), koje stavove je prihvatio i Sud BiH u predmetu Avdić Ramiz i drugi u presudi broj S1 1 K 008241 12 Krl od 26.02.2016. godine, paragraf 201, kao i praksi sudova u Republici Srpskoj (bez ukazivanja na konkretne predmete), nije od uticaja na pravilnost pobijane presude. Naime, ne dovodeći u pitanje stavove iznesene u presudama na koje se žalbom ukazuje u vezi definicije nečovječnog postupanja, odnosno da to podrazumijeva i prisilni nestanak osoba, izneseni stavovi u konkretnom slučaju nisu primjenjivi, budući da žalbenim navodima kantonalnog tužitelja nije dovedeno u pitanje činjenično utvrđenje i činjenični zaključci prvostepenog suda da izvedenim dokazima nije pouzdano dokazano da je optuženi učinio bilo kakvu radnju usmjerenu na nečovječno postupanje ili pljačkanje imovine stanovništva, odnosno da je u tim radnjama učestvovao kao saizvršitelj, niti da nešto od pouzdano utvrđenih činjenica ukazuje da on ima svijest i volju da djeluje sa drugim izvršiteljem na ostvarenju zajedničkog kriminalnog cilja, kako navodi prvostepeni sud.

Prema tome, ovaj sud je ocijenio neprihvatljivim žalbene navode kantonalnog tužitelja da je prvostepeni sud izveo pogrešan zaključak o uzročno-posljedičnoj vezi između radnji optuženog, kao izvršitelja i sudbini oštećenog M.Z. i da je optuženi odgovoran za radnje prisilnog nestanka kao i pljačkanje imovine stanovništva, odnosno da je u konkretnom slučaju optuženi postupao kao saizvršitelj, te da je u toku postupka utvrđeno da je zajedno sa njemu poznatom osobom učestvovao u radnji učinjenja predmetnog krivičnog djela da su bili svjesni zajedničkog djelovanja.

Iz svih naprijed iznesenih razloga ovaj sud je, na osnovu člana 328. ZKP FBiH, donio presudu kojom je žalbu kantonalnog tužitelja, odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Zapisničarka
Mevlida Šeta,s.r.

Predsjednica vijeća
Sonja Radošević,s.r.